

هفتاد نغمه در برابر یاد

آواز علی اکبر شکرچی در هفتاد سالگی

لری
بختیاری
لکی

به همراه ۱۲ هنرمند

هفتاد نغمه
در برابر یاد

بتهوون

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

سرشناسه: شکارچی، علی اکبر، ۱۳۲۸ -

عنوان و نام پدیدآور: هفتاد نغمه در برابر باد: لری، بختیاری، لکه / آواز علی اکبر شکارچی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات درویش خان، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۲۰ص: مصور (رنگی) + یک لوح فشرده.

شابک: ۹۷۹-۰۹۰-۱۶۶۱۲۷-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: موسیقی محلی ایرانی - لرستان

Folk music - Iran - Lorestan: موضوع

موضوع: موسیقی محلی ایرانی - لرستان - پارتیسیون

Folk music - Iran - Lorestan: موضوع

رده بندی کنگره: M ۸۲۰

رده بندی دیویی: 952/789

شماره کتابشناسی ملی: ۷۲۸۷۸۳۳

شماره پروانه نشر: ۱۳۳۲۸

شناسه مجوز: ۲۸۸۲۳۱-۲۶۶۹۲-۹

وضعیت رکورد: فیبا

هفتاد نغمه در برابر باد

لری، بختیاری، لکه

مؤلف: آواز علی اکبر شکارچی

طراح جلد و صفحات آغازین کتاب: مجید کاشانی (استودیو دفتر)

ویراستار: محمد افتخاری

صفحه آرای: هادی افتخاری

چاپ و صحافی: نگارش نوین

سال نشر: ۱۴۰۰

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

مؤسسه فرهنگی هنری کمان آوای آرش
KamanAvayArashInstitute of Culture and Arts

مراکز پخش:

- مؤسسه فرهنگی هنری کمان آوای آرش | تلفن: ۷۷۸۹۷۸۵۷ - ۰۲۱

- درویش خان | تلفن: ۷۷۵۳۵۸۳۳ - ۰۲۱

فهرست مطالب

۷	مقدمه‌ای برای هفتاد نغمه در برابر باد
۸	روایتی دیگر و چند نکته مهم
۱۰	هدف آموزش آوازخوانی محلی و رعایت بعضی نکات
۱۲	دلیل فراوانی موسیقی سوگ در آهنگ‌های زاگرس نشینان
۱۳	حضور عشق
۱۴	جایگاه رقص در موسیقی اقوام و دلایل فقدان آن در موسیقی دستگاهی ایران
۱۶	هجاها و وزن‌های شعری
۱۷	فونتیک (آواشناسی) و مردم شناسی
۱۸	همجواری لُر، بختیاری و لک‌ها
۱۹	تأثیر مهاجرت بر موسیقی اقوام
۲۰	هویت و ژنسانس (نوزایی) در موسیقی ایران
۲۳	مجموعه آهنگ‌هایی که گویش یا زبان لُری دارند
۲۴	نقشه‌ی لُرستان
۵۶	مجموعه آهنگ‌هایی که گویش یا زبان بختیاری دارند
۶۶	نقشه‌ی جغرافیایی بختیاری‌ها
۸۹	مجموعه آهنگ‌هایی که گویش یا زبان لکی دارند
۹۰	نقشه‌ی جغرافیایی لک‌ها
۱۲۰	فهرست منابع

مجموعه آهنگهایی که گویش یا زبان لری دارند همراه با کارکرد آنان

۱. شاهنامه خوانی (ارتباط با ادبیات کهن ایران)..... ۲۶
۲. آهنگ عروسی «هیوله» یا «سیت بیارم»..... ۲۹
۳. شیر ی جو: (هجو) ۳۰
۴. علی دوسی (گفتگوی درونی) ۳۱
۵. کشکله شیرازی گرمسیری (عاشقانه)..... ۳۳
۶. علی دوسی (گفتگوی درونی)..... ۳۴
۷. کشکله شیرازی خرم آبادی (عاشقانه)..... ۳۶
- ضمیمه (۱) انطباق ترانه فارسی دختر شیرازی از نظر ریتم و مضمون با کشکله شیرازی..... ۳۷
۸. گنم خر یا هالوه گنم خر (فکاهه)..... ۳۸
۹. کوش طلا (هجو)..... ۳۹
۱۰. لالائی لری (کار)..... ۴۰
۱۱. میری (حماسی یا نزاع محلی) ۴۱
۱۲. کرمی (حماسی یا نزاع محلی)..... ۴۲
- ضمیمه (۲) انطباق ترانه فارسی برگ خزان از نظر ریتم، ملودی و پرده بندی با آهنگ لری کرمی. مثالها: سیت بیارم یا هیوله و شیرعلی مردون ۴۳
۱۳. مویه لری یا ساری خوانی (سوگ)..... ۴۵
۱۴. هم ماهی هم افتوئی (ای ای) (عاشقانه)..... ۴۷
۱۵. بیا بختم (عاشقانه) ۴۸
۱۶. حنیفه (عاشقانه)..... ۴۹
۱۷. هه گلی (عاشقانه - عروسی)..... ۵۰
۱۸. علی دوسی نوعی دیگر ساخته: علی اکبر شکارچی..... ۵۱
۱۹. دوره - دوره یا خرمن کویی (کار)..... ۵۳
۲۰. بزمیری (بلای طبیعی)..... ۵۵
۲۱. خسرو و شیرین (ارتباط با ادبیات کهن ایران)..... ۵۶
- ضمیمه (۳) چشنامه نونید..... ۵۷
۲۲. دایه دایه (حماسی)..... ۵۸
۲۳. قدم خیر (حماسی - عاشقانه)..... ۵۹
۲۴. بمیرم (نزاع محلی)..... ۶۰
۲۵. عزیز بگی (گفتگوی درونی)..... ۶۱
۲۶. پانومکی (گفتگوی درونی)..... ۶۲

هدف آموزش آواز خوانی محلی و رعایت بعضی نکات

انگیزه‌های مهمی که باعث ضبط آهنگ‌های این مجموعه شده، پاسخی است به نیاز بسیاری از علاقه‌مندان که می‌خواهند نزد نگارنده آواز لُری را فرا بگیرند. از این رو به این علاقه‌مندان یادآوری می‌کنم روش آموزش موسیقی دستگامی و موسیقی نواحی ایران، از دیرباز تا به امروز، به صورت شفاهی یا سینه به سینه بوده و هست و این بهترین و کاربردی‌ترین روش است. این شیوه‌ی آموزش را ابن سینا در قرن چهارم و پنجم قمری روش تلقینی و تقلیدی نامیده است که همچنان کارکرد خود را حفظ کرده است. در کتاب جامعه‌شناسی هنر (ص ۳۱) آمده است: «امروز عموم محققان موسیقی گواهی می‌دهند که اولاً موسیقی با آواز آغاز شد و از تکامل «فریاد کار» و «صدای ابزار» فراهم آمد و ثانیاً ابزارهای کار زمینه و مستوره‌ی ابزارهای موسیقی بودند.» به هر صورت، صدای انسان، به دلیل انتقال بی‌واسطه‌ی اندیشه و احساس، اثربخش‌ترین آلات موسیقی نزد بشر محسوب می‌شود. بی‌دلیل نیست که، ضمن حفظ احترام جایگاه نوازندگان و آهنگسازان، می‌توان گفت خوانندگان نزد تمام مردم جهان از محبوبیت و مرتبه‌ی بالاتری برخوردارند! البته آنچه مسلم است آواز خوانی در ابتدایی‌ترین شکل خود غیر سیستماتیک و غیر آکادمیک صورت می‌گرفته است. لذا تأکید می‌کنم تا شیوه‌ای نوین برای آموزش موسیقی ایرانی تدوین نشده، شعر و ملودی‌های این مجموعه را حفظ و پیوسته تکرار کنید. این همان کاری است که بزرگان و نام‌آوران موسیقی لرستان انجام داده‌اند. پیشنهاد می‌کنم:

- این مجموعه را با تمام شعرهایش حفظ کنید و بکشید آنچه شعر و موسیقی که در منطقه پراکنده‌اند را بر این مجموعه بیفزایید و پیوسته آنها را بخوانید و تکرار و تکرار کنید.
- اگر از منطقه‌ی صوتی «زیر» آواز خواندن را شروع کنید ممکن است حنجره‌تان آسیب ببیند. لذا پیشنهاد می‌شود از صدای بم شروع کنید تا تارهای صوتی‌تان گرم و آماده شوند.
- موسیقی شنیداری مورد نظرتان را از خوانندگانی انتخاب کنید که آن را درست و خوب خوانده باشند. چرا که اهمیت شنیدن موسیقی و آواز، کمتر از اهمیت تمرین آواز نیست.
- پیاده‌روی، آهسته دویدن و مخصوصاً کوهنوردی در ارتفاعات که هوای پاکیزه دارند شوق خواندن را زیاد می‌کند و بر وسعت و قدرت صدا می‌افزاید.
- صدایتان را ضبط کنید و هم خودتان گوش کنید و هم برای رفع ایرادهای آن از هنرمندی صالح و صاحب‌نظر بهره بگیرید.
- این بیت شعر فردوسی را که به اندیشه و جسم و روان انسان هشدار می‌دهد حفظ کنید تا همیشه آویزه‌ی گوش و آرایه‌ی هنر آواز خوانی‌تان باشد:

۱. بیست ترانه‌ی کهن لُری، ص ۱۵.

روانت خرد باد و دستور شرم سخن گفتن خوب و آواز نرم

برداشت نگارنده از بیت شگفت‌انگیز حکیم طوس این است که:

- پروراندن اندیشه و خرد، برتر از تکنیک خواندن است.
- حفظ ادب و نزاکت در رفتار و کردار، و ظاهر شدن در جمع با پاکیزگی روحی و جسمی.
- سخن گفتن به نیکی و مهر، کلام تهی از هرزگی. سخن را چون به ذهن آمد باید سنجید و آنگاه بر زبان جاری کرد.
- آواز را باید نرم خواند تا نوازشگر گوش و جان باشد. مردمان کوهستان و ایلات صدای پُر قدرت و زیر را می‌پسندند. شما هم آواز بلند و عصیانگرتان را در محیط باز رها کنید و هرگاه به محیط بسته آمدید سخن فردوسی را به یاد داشته باشید.
- از هر محرکی برای خوب خواندن به شدت بپرهیزید. بگذارید جسم و جانتان به طور طبیعی برای آواز خواندن رشد کند.

لگام مفرغی یا مضامین اسطوره‌ای، دو حیوان خیالی باندار با کمک رب‌النوع یا حامی حیوانات (احتمالاً گیل‌گمش) دو حیوان دیگر را در زیر پای خود لگد کرده‌اند. نمادی از پیروزی اهورا بر اهریمن.

قدمت: هزار اول قبل از میلاد

شرح پیشینه تاریخی مفرغ‌ها: عطا حسن‌پور

شاهنامه خوانی

The image displays a musical score for a recitation of the Shahnameh. It consists of eight staves of music, each beginning with a treble clef and a key signature of one sharp (F#), indicating the key of G major. The notation includes various rhythmic values such as eighth and sixteenth notes, often grouped with beams. Slurs are used to indicate phrasing across multiple notes. Trills, marked with 'tr', are present in the first two staves. The music is written in a style typical of Persian instrumental or vocal recitation, with a focus on melodic contour and rhythmic precision.

۶. علی دوسی نوع دوم

همانطور که گفته شد مضمون شعر این علی دوسی با اندکی تفاوت با علی دوسی نوع اول اجرا شده و این همان جاذبه‌ای است که باعث می‌شود تکرار پیوسته‌ی این آهنگ نزد مردم لرستان خسته‌کننده نباشد. به دیگر سخن، مضمون شعر علی دوسی اول عصیان و اعتراض است به اوضاع اجتماعی، و مضمون شعر علی دوسی دوم تأسف برای غفلت در زندگی است که می‌توان گفت نگاهی عارفانه و درونگراست. شنونده‌ی علی دوسی مجذوب بیان مضمون شعر در تلفیق با ملودی است و از این طریق، خواننده تصویر و آوازی بدیع را به طور بداهه خلق می‌کند.

ریتم هر دوی علی دوسی‌ها آزاد است و پرده‌بندی آنها همان ماهور و راست پنجگاهی است که درجه‌ی سوم آن ربع پرده کمتر است. به بیان دیگر، پرده‌بندی دستگاه شوری را در خود نهفته دارد که به جای ایست روی درجه‌ی اول، مانند گوشه‌های نیریز و شکسته‌ی دستگاه ماهور، یک پرده پایین‌تر فرود می‌آید. این پرده‌بندی ماهور و راست پنجگاه را نریمان حجتی «راست نظری» یا «راست کهن»^۱ نامیده است و از این پس ما نیز در تحلیل آهنگ‌ها آن را «راست قدیم» خواهیم نامید.

محسن حجاریان معتقد است کشکله شیرازی در سال‌های ۱۳۳۰ - ۱۳۳۵ در لرستان پدید آمده است. به نظر می‌رسد کشکله شیرازی گرمسیری در منطقه‌ی بالاگریوه و بخش پاپی از نظر پرده‌بندی اصیل‌تر است و ابتدا در همان منطقه متداول شده و سپس نزد هنرمندان خرم‌آبادی، با تغییر به ماهور، مرسوم و اجرا شده است.

ترجمه و هجای شعری:

یاران مرا مست کردند و چشمانم را خواب ربود تا از خواب بیدار شدم دنیا ز دستم رفته بود

(۱۳ هجایی)

چ / شی / یا / مه / خو / گ / ارت / یا / ران / کر / دن / مه / سم
۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳

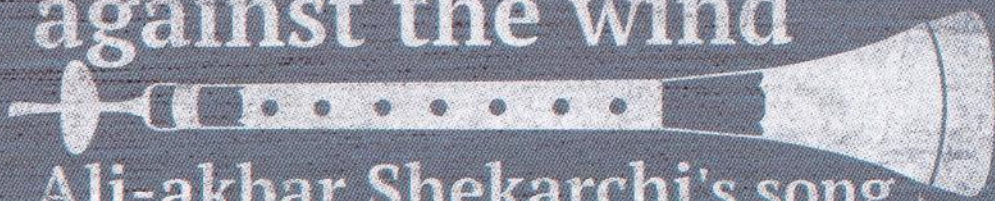
کوه هشتادپهلوی
(عکاس: علیرضا فرزین)

۱. بنیان‌های نظری موسیقی ایران، ص ۸۱ برای آگاهی بیشتر به همین کتاب مراجعه کنید.

The image displays a musical score for 'Ali Dosi Type 2' in treble clef, featuring a key signature of two sharps (F# and C#) and a 7/8 time signature. The score is organized into seven numbered measures. Measure 1 begins with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5. Measure 2 starts with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5. Measure 3 begins with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5. Measure 4 starts with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5. Measure 5 begins with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5. Measure 6 starts with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5. Measure 7 begins with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5, then a quarter rest, and continues with eighth notes D5, E5, F#5, and G5.

Seventy tender tunes against the wind

Ali-akbar Shekarchi's song
in his 70th. Lori/Bakhtiari/Laki

With disc

موسسه فرهنگی هنری
گنجینه آواز لرستان
تلفن: ۰۶۱-۷۷۸۹۴۵۷

مرکز موسیقی بتھوون شیراز